

Эхэ кайхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1995
Октябрь
17
Намарайдунда хүлээн
тахя
харын 23
ВТОРНИК
гаратай 3
№196 (19289)
Газетын сэл
хэлсээт.

1921 оной
дахабрийн 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

Редакторай булан

ОЙЛГОЖО, НЭРГЫЛЖЭ ЯБАМААР БОЛОО

2.

Урдан энээндэ хабаатай асуудалнууды манай
хэлдэ харуула, бэшэжэ гэшэ хорюултай байхан
ны. Тийхэдэ манай гүрэнэй онсо нюусануудай
эргэ байгаа гээд ажалламаар. Зүгөөр тийхэдэ
тогтоод байхан байдал эндэ мүнөө манай хараад
үгжэ байхан санитарно-эпидемиологическа
байдал тад ондоо байгаа, халдабарита үбшэнгүүд
балай тиймэ олоор ходо үзэгдэдэггүй хэн. Энэ
арсалтагүй.

Ингэд бодоод үзэхэдөө, дунда зуун жэлнүүдэй
Европодо хэдэн миллион зоной ами наһа
абаад ябашадаг байхан халдабарита хара тахал
ту, али холерэ тухай дуулаһанаа, иимэ аюулай
хоро болоод лэ ушардаг байхан тухай уншаһанаа
ханаандаа гансата оруулааб. Гадна хожомой
тала Азида, Африкада, Урда Америкэдэ, Океанида
болоон халдабарита үбшэнгүүдэй таран
хүрэлгэ тухай мэдээнүүд ухаандамни ороно.

Мүн Монгол ороноор ябахадаа, эндэ дэлгэрхэн,
зоной наһа таһалхан үбшэнгүүд тухай
хөөрөөнүүдэ дуулааб. Эдэ ушарнуудта
манай ород болон буряад эмшэдэй эрэлхэг зориг
саруулан, ами наһага огто гамнангүй хүршэ
арада, илангаяа үбгэд, хүтшэдые, үхибүүдые
абаарта гээд оролдоһон тухайн мүн лэ дуулааб,
монгол арадай ямар ехээр хүндэлдэг,
агаарсаалынь нангинаар сахиха ябадаг
байханынь ойлгооб, омогорхооб.

1917 оной октябрьһаа хойшо, Совет засагай
сигта туйлагдаһан гол амжалтануудай нэгэн
абаад түлбэриггүй медицинэ, социальна
баригтэй, халдабарита үбшэнгүүдэй ушархаяа
болоһонины мүн гээд ханагшаб. Мүнөөшье
агаар байнаб: Совет засагай үедэ нэргылэмжын
тархалта хэлгэ, вакцинацилага баһал тон хайнаар
төгһондөнгөй байгаа юм. Энэ онсо удха шанартай
би.

Ушөө тийхэдэ хубин гигиенэ сахиха, саг
тоого хоолохо, амарха талаар хүнэй эрхэнүүд
нуугаар, хайнааршье наа, сахигдадаг лэ байгаа
бэшэ гүрүрэдэ, бог шорой, үлэгдэ хаядаһан
шыншэжэ, эдэ хоолой зүйлнүүдые бэдэржэ
манай зонһоо байтагай нохойнууды үсөөн
абаарта гээд мүнөө ханахаар болоо агша.

Дагестанда холерын, Хальмагта СПИД-эй
тархалта гэдэгээр тараһан тухай дуулахадаа,
манад горитонгоор гайхаа нэмди. Мүн манай
халтага ушханай ханяаданай болоод бусад
үбшэнгүүдэй хэтэрмэ үлүгтээр тараһан тухай
хэлсээдэнь, баһал толгойгоороо гайхангыар
хэлжэ баатай болоһоннай эли даа.

Үбшэнгүүдэй таралтын гол шалтагаан юун
болооб гэхэдэ, зоной социально-экономическа
байдал хэм хэмжээнэй улам бага болоһонины,
хүрүмэ хамгаалгын эмхинүүдые мүнгөөр
нуугаар хангаһанын мүн болоно. Гадна
медицины хангалгын зарим ушарта түлбэриггүй
болоод байһанын зарим тэды нүлөө үзүүлээ
гээд гээд хэлэхэдэ, балай ехэ алдуу гарахагүй
би.

Социальна талаһаа шалтагаантай
халдабарита үбшэнгүүдэй олоор дайралдадаг
болоһонины зоһоо хүн мүнөө олдохогүй.
Онсолхо болоо наа, ушханай ханяадан,
медицино үбшэнгүүд, маажуур болон
медицино үбшэнгүүдэй зон олоор тодорюулагдаа.
Инфектигээр үбшэлэлгые эрид тогтоожо
халдаггүй байһаарбди гээд мүн лэ ханаа алдан
хэлжэ байнабди.

Дизентеригээр үбшэлэлгэ бага сагаар үсөөн
болоһонь, гэдэ-доторой үбшэнгүүдэй талаар
эпидемиологическа байдал республика соомнай
эрид байжараа гээд хэлэхын аргагүй.
Маажууарнь эдэ үбшэнгүүдэ дайруулагдай
процентын 14-тэй, 14-нөө бага наһанай
үбшэнгүүд байһанын ханаа зобооно гэшэ. Эндэ
манай үүдэг уһанай, эндэг хоолой шанарай,
санитарно-гигиеническэ байдалай үдэр ерэхэ

бүри муудаж байһание ойлгохоор болоно бэшэ
гү?
Энээнһээ гадна эдэл шалтагаануудһаа
уламжалан, сальмонеллэзоор, А түхэлэй
гепатидаар үбшэлэлгэ олошороо гээд онсолмоор.
Тиймэһээ хайнаар шалгаад үзэхэдэ, республика
соо ажаһуугшадай гурбанайн нэгэ шахуу хуби
гигиенын нормативуудта огто харюусахагүй уһа
хэрэглэдэг гээд тодорно. Манай Буряад ороной
653 тосхон хууринуудай оройдоол 65-дань лэ уһа
дамжуулаг түхээрэлгэнүүд, соргонкууд
тодогдонхой байна бшуу.

Гадна гүрэнэй санитарно-эпидемиологическа
албанай лабораторидо үнгэргэһэн
шалгалтануудай дүн абаад харахада, эдэ хоолой
бүхы зүйлнүүдэй 14,5, хүнэй продукциин 20,
хүтэдэй хүнэй кухинуудай гаргаһан юумэнэй
12-15, уһанай 9-11 процентнэ микробиологическа
баримтануудайнгаа талаар бодото эритэнүүдэ
огто харюусадаггүй байшаба. Энэ ушар хараада
абажа, хэмжээнүүдые абахадаа, хубини сектортэ
өхээр нүлөөлхэ замууды бэдэрхэ хэрэгтэй байһан
эли болоно. Юуб гэхэдэ, хубини ехэ, бага наймаашад
олохон ушарнуудта санитарна ёһо гуримууды
хазагайруулан, ажал ябуулгана эрхилнэ бшуу.

Энээнэй хажуугаар ондоо, бүри ехэ удха
шанартай шалтагаанууд бии гээд бү мартаа. Эндэ
юун тухай хэлэнэбши гэхэдэ, хүн түрэлтэнэй
улам эдэбхижжэ байгаа ажахын ажал ябуулаһаа
уламжалан, оршон тойронхи байгаалин, агаарай,
газарай хүрхэнэй, гол горхонуудай, нуур
сөөрэмүүдэй уһанай бузарлагдаһание хараада
абанабди.

Энэ шалтагаан саашадаа улам нүлөө ехэтэй
болохонь гэшэ ха. Юуб гэхэдэ, урдан үзэгдөө,
дуулаагүй үбшэнгүүд бии боложо, медицинэдэ
шынэ шэглэлнүүд бии болоно бшуу. Эдэ үдэрнүүдэ
аллергическэ албанай бии болоһоор 25 жэлэй
үнгэрхэн тухай наа мэдээсэ нэмди. Энэ үбшэн
манай нүлөөн доро байгаалида болоһон эрид
хубилаатануудһаа уламжалан бии болоо гээд
мэдээжэ ха юм.

Мүнөөнэй уналгын сагта промышленна
предприятинуудта, хүдөө ажахыда хүдэлгшэдэй
эрид үсөөн болоһонь наань, санитарно-
гигиеническэ ёһонуудта, эритэнүүдэ огто
харюусахагүй ажалай хууринуудай тоо огто
үсөөрнэгүй. Иимэ газарнуудта мүнөө 23 гаран
мянган хүн, тэрэ тоодо 6 мянга гаран экзээнүүд
хүдэлнэ. Эдэ зоной бэе махабад ямар баймаар бэй?

Гадна хургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи
зургаануудта болоод хургуулинуудта ябажа
байһан үхибүүдэй ажаһуудалай, хуралсалай,
хоолуулгын санитарно-гигиеническэ эрхэ
байдалай улам муудаж, шанаргүй боложо
байһанын ханаа ехээр зобооно. Хургуулин
хурагшадай столоводо хоолоод, тон олоороо
санхатаха ушарнуудай дайралдаһанын энэ
талаар, үнхөөрөө, горитой дутуу дундануудай
бии байһание гэршэлэн харуула бшуу.

Энэ талаар тогтоһон байдал хайжаруулхын
тулада юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэн түрүүн, дахинаа
велосипед зоһон бии болгожо байнгүй, бүхыдөө
социально-экономическа байдалаа хайжаруула,
уналгаһаа обществоо гаргаха, обществоо
эмшэлхэ, элүүржүүлхэ шухала. Манай
тэмдэглэлнүүдэй гол удха болоһон юумэн нэн
түрүүн обществын тогтууриггүй, үбшэн
байһание харуула бшуу.

Саашань хэлэхэдэ, эндэ дурдагдаһан юумэнэй
ехэ, бага шалтагаануудай эли байһан хойнонь,
гүрэн түрын зүтһөө бодото, ашаг үрэ ехэтэй
хэмжээнүүдэ абтаха аабза гээд найдахаар. Тэрэл
зуура бидэнэр бултадаа эдэ бүтэдэ тухай ханажа,
Мойодоһурай мэдээжэ заабаринууд тухай
мартангүй, ойлгожо, нэргылжэ ябаал!

Ц ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ЭЛБЭГ УРГАСААР БАЯСУУЛБА

Опурково хууринай тээ саана харгын зүүн талада ногоорон хүхэрхэн
огородой эдээнэй ургаса, капустаын монсогор томо толгойнууд хоолоһоо
сайран харагдана. Эндэ Ивалгын аймагай "Пригородное" ажахын
огородшод бүхэй зундаа халуун наран доро хүдэлжэ гараа. Тэдэнэрэй
хара хүлһээс хайса адхаруулжа ургуулан ургаса гэшэ.

Нэн түрүүн эдэнэр 5 гектарта морхооб, 2 гектарта свекло, 13
гектарта картабха хуряжа, хотын дэлгүүр дээрэ өһөдөө наймаахадаа,
ажалһаа жасада горитой мүнэ оруулаа. Эндэхи отделени үшөө 5
гектарта капуста тарифан юм. Тэрэн хайнаар ургаж, гектар бүриөө
250 центнер абтаа. Ажахын гэшүүд сентябрь харын 25-наа капустана
хуряжа эхилхэн байгаа. Октябрь харын 11-нэй мэдээгээр бүхыдөө
1500 тонно хайн шанартай капуста хуряжа абаад, нэгэ миллиард 500
мянган түхэриг мүнгэн ажахыда оруулагдаад байна.

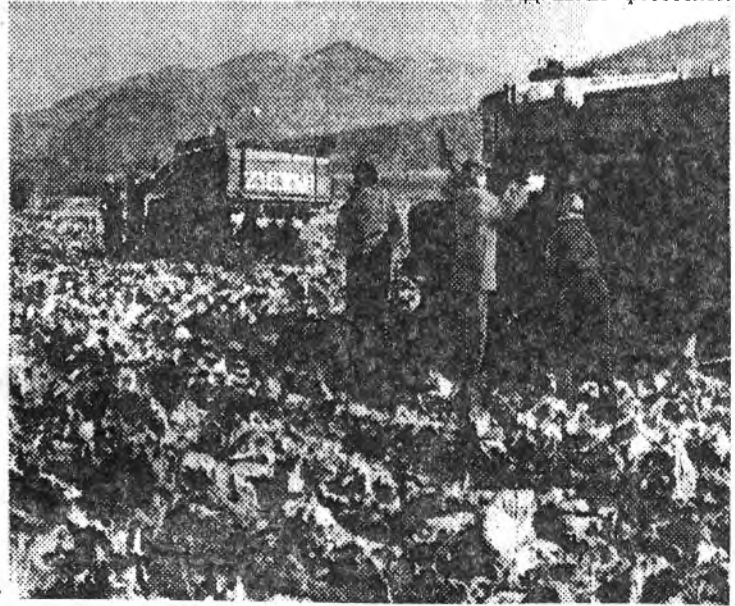
Капуста худалдажа абахаяа республикын ажахынууд, организаци,
предприятинууд, городой магазинууд, столовонууд, хүүгэдэй саадууд,
зоншые аяар холын Таксимоһоо, Хойто- Байгалһаа, Нерюнгриһээ
эрэнэ.

Николай Иванович Меркуловой хүтэлбэригдэг звено эсэхэ сусахаяа
мэдэнгүй, эбтэй хүдэлжэ энэ овоц ургуулаа гэшэ. Звенодо 30 хүн
хүдэлдэг юм. Огородой баян ургаса хуряжа абаха хэрэгтэ ажалай
ветеранууд Светлана Сметанина, Любовь Меркулова, Владимир
Коновалов, Николай Сметанин гэгшэд ехэхэн хубитаяа орууалсаһан
байна ха юм.

Би энэ ажахыда 38 жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ ябанаб. М.
Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникум дүүргэһэнби.

Байгша ондо 25 хоног соо капуста худалдагдажа дүүргэгдээ. Жэл
ерэхэ бүри хоёр сортын "слава", "белоруссия" гэжэ капуста таригдана.
Намтай хамта тоо бүридхэгшэд Альбина Карбаинова, Людмила
Патрахина гэгшэд хүдэлнэ, - гээд агроном Людмила Петровна
Никитина манда хэлээ хэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Шэгүүрэй дэргэдэ; 2. Капустын поли дээрэ.
С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ХҮШЭР БАЙДАЛАЙ ХОЙШОЛОН

Харуунагуй үхибүүд болон эдиршүүлэй асуудалнуудаар үнгэргэгдэнэн "түхэрээн шэрээхэ" тэмдэглэл

Харуунагуй үхибүүд болон хуулийн наһа гүйсөөгүй эдиршүүлэй асуудалнуудаар "түхэрээн шэрээхэ" заседани хаяхан үнгэргэгдэжэ, республикын ниислэл хотын министрствэнүүдэй, албан зургаануудай, олонийтын түлөөлэгшэд хабаадаба.

Үхибүүдэй дунда гэмтэ ябадал гаргалга, архидалга, хорон тамхи таталга, бээз хороолго олошорно. Тэдэниие хайшан гэжэ абархаб, зүб замда гаргахаб? Министерствэнүүд ба эмхи зургаанууд, түрэлхид болон багшанар харилсаатайгаар ажаллажа шадана гү? Эдэ болон бусад асуудалнуудта годо харноу үгэхэ, хэмжээнүүдые абаха саг хүрээхэ ерээл даа! Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо **Л. Ч. Нимаева** заседани нээхэдээ, эгээн үбшэнтэй, хүндүүлхэй асуудалье зүбшэн хэлсэхээ, шийдхэбэри абахаяа сугларбабди гэжэ хэлэбэ. "Дэлгүүрэй үхибүүд" гэхэн хэмжээ ябуулга гэхэ гү, али шалгалта эмхидхэгдэжэ, амиды мэндэ түрэлхидтэйшье наа, үншэрэн, "хаясаанай" болохон олон үхибүүдые элирүүлэн байна.

Удаань Буряад Республикын Правительствын дэргэдэхи Хуулийн наһа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэгүүдэй талаар коммиссин харюусалгата секретарь **Н. Ч. Цыбенова** үгэ хэлэжэ, олон үхибүүд хургуулида ябанагуй, эдихэ хоолгүй, үмдэхэ хубсаһагүй гэжэ тус шалгалта харуулаа гээд тэмдэглээ. Гүрэн турын байдалай доройтожо, олонхи зоной ажабайдалай мууджа байхые бүгдэ харанабди, ойлгонобди. Иймэ байдалда үхибүүд лэ бултанһаа үлүү ехээр хохидоно ха юм. Урдань "эхэ, эсэгынгээ зүгһөө харуунагуй", "үлэсхэлэн хоохон", "зайгуул", "гэр байрагуй", "хургуулида хуранагуй" гэхэ мэтэ ойлгосонууд шорордомо дохөө, онсо ушар шэнгээр ханагдадаг хааб даа. 20-ёод, 30-аад онуудта, дайнай һүүлээрхи жэлүүдтэ иимэрхүү байдалтай нэн гэжэ мэдэнэбди.

Республика дотор 9 харын туршада 2218 эдиршүүл 1818 гэмтэ ябадал гаргаа. Тэдэнэй 1044-ниинь хурадаггүй, хүдэлдэггүй гэжэ элирүүлэгдэнэн байна. Бусадын - хургуулинуудай, ПТУ-нуудай хурагшад. 13-тайһаа 16-17 хүрэтэр наһанай 4171 үхибүүн милицидэ бүридхэлдэ абтанхай. Эдиршүүлэй дунда бээз хороолго 44 процентээр дээшэлээ. Сошордомо мэдээнүүд!

Улаан-Үдэ хотын бүхы РОВД-нуудтэ "Дэлгүүрэй үхибүүд" гэхэн шалгалта үнгэргэхэ түсэб табигдажа, энэ шухала хэмжээ ябуулгада олон хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хабаадуулагдаһан байна. Шалгалтын үедэ баригдаһан 159 үхибүүдэй 110-ниинь Советскэ районой ОВД-дэ асарагдаа. Тэдэнэй 38-ниинь хурадаггүй, 57-ниинь гэр байрагуй, дэлгүүр дээрэ үнжэдэг, хонодог байшоо. 29 үхибүүн эдээ хоолой үлэгдэлнүүдые бэдэржэ ябаһаар обёорогдоо. Эдэ үхибүүдэй түрэлхид архи уудаг, хаанашье хүдэлдэггүй гэжэ элирүүлэгдэнэн байна.

Хуулийн наһа гүйсөөгүйшүүлэй дунда хуули буса ябадал гаргалгаһаа нэргылхэ, үхибүүдэй социально-экономическа байдал найжаруулха зорилготойгоор бага тэдхэмжэтэй, олон үхибүүтэй бүлэнуудэй хургуулида хурадаг хүүгэдтэ түлөөлөгүй эдээ хоол эмхидхэхэ, харуунагуй үхибүүдэй байха гэр нээхэ тухай үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Буряад Республикын Арадай Хуралай, Эрдэм хуралсалай, Элүүрье хамгаалгын, Хүн зонойе социальнэ талаарнь хамгаалгын, Юстициин, Финансын министрствэнүүдэй, Прокуратурын, Залуушуулай хэрэгүүдэй, туризмын, физкультура болон спортын талаар гүрэнэй комитедэй, Улаан-Үдэ хотын, районуудай захирагчануудай, хургуулинуудай түлөөлэгшэд хүшэр байдалда орохон үхибүүдтэ туһалха хэмжээнүүдые абаха тухай эдэбхитэй хөөрөлдөөн үүсхэгдэбэ. Эрдэм хуралсал

тухай хуули бээлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди гэжэ эрдэм хуралсалай министрэй орлогшо **Е. Б. Раднаева** тэмдэглээ. Евдокия Будажаповнагай хэлэхэнэй ёһоор, республикын 14 интернат хургуулида шалгалтанууд үнгэргэгдэнэ. Үхибүүдые элүүржүүлхын тула социально-психологическа албан хэрэгтэй байгуулха гэжэ тэрэ хэлээ. Зарим интернат хургуулинуудта социальна бүлэгүүд нээгдэнэ. Жэшээлбэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Галгайн интернатта, Яруунын аймагай Эгэтын интернат хургуулида иймэ бүлэгүүд хүдэлжэ эхилээ. Прибайкалийн аймагай Турунтаево тосхоной интернатта социальна бүлэг хүдэлдэг байһан аад, мүнгэнэй дуталдахада, хаагданан байна. Техническа мэргэжэлэй училищинуудта иймэ бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй.

Харуунагуй үхибүүдые, хуулийн наһа гүйсөөгүйшүүлые хүсэд дүүрэнээр бүридхэлдэ абаха гээшэ һүүдэй үедэ хүшэр болоо. Байгша оной зургаа харын туршада иймэ үхибүүдэй тоо 20 процентээр дээшэлээ. Залан захираалгын, хүмүүжүүлгын шэнэ програмнуудые зохёон нэбтрүүлхэ гэхэн шухала зорилго эрдэм хуралсалай зургаануудай урда табигдана.

Улаан-Үдэ, Закаменск хотонуудай эрдэм хуралсалай управлениүүдэй социально-психологическа туһаламжа хүргэлгын түбүүд уялгануудаа үргэдхэхэ, медицинскэ туһа, зүбшэл үгэдэг болобо. Жэшээнэ, Улаан-Үдын түбтэ врач-психоневролог **М. И. Хабучаева**, врач-психотерапевт **В. И.**

Сергеев хүдэлнэ.

Үхибүүдэй сүлөөтэй сагые эмхидхэхэ талаар ямар хэмжээнүүд абтанаб? 1995 оной зунай үедэ республикын бүхы үхибүүдэй 25 процентнь гэхэ гү, али 50881 үхибүүн лагерьнуудта амараа. Хуулийн наһа гүйсөөгүйшүүлэй клубууд эндэ тэндэ байгуулагдаһан аад, үсөөхэниинь лэ хүдэлнэ. Иймэ газарнуудта теннис наадаха ракеткэнүүдшье байхагүй. Спортивна түхээрэгэнүүд тухай хэлэхэнэйшье үлүү ааб даа.

Сентябрийн 1-һээ залуушуудта шухала хэрэгтэй социальна албануудые (этигэл найдалай телефон болон залуушуулые ажалаар хангаха, тэдэнэй сүлөөтэй сагые эмхидхэлгэдэ туһаламжа үзүүлхэ түб) нээгээ һэмди гэжэ Залуушуулай хэрэгүүдэй, туризмын, физкультура болон спортын талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Б. Д. Цыдыпов** хэлээ. Улаан Хэрээһэнэй бүлгэм четверг бүхэндэ түлөөлөгүй үдын хоол эмхидхэхэ, тулиһан үхибүүдые эдээлүүдэг байна. 19 миллион түхэриг налот түлөөбди, иймэ түлбэринүүдһээ сүлөөлэгдэбэл, хэды олон үхибүүдые хоолуулжа шадаха байгаабиди гэжэ тус бүлгэмэй түлөөлөгшэ сугларашадта хандаа.

Эндэхээ бодоод үзэхэдэ, харуунагуй үхибүүдтэ бүгдэ анхарна, туһалха гэжэ оролдоно. Харин гансал түрэлхидын ханаа амарнууд! Юумэн гэжэ жэгтэйл даа. Хурьһэ тулган, хүлөө шоройдохо үхибүү түрөөд, тэрэнэй хайрлаха сэдхэлгүй түрэлхид олон байна гэжэ иймэ шалгалта харуулба. Үхибүүгээ хүмүүжүүлхэ уялгая мартажархөөд, архидаха, зайгуултаһе дуратайшууллаа шангаар асуухаар, тэдэндэ эрилтэнүүдые табихаар саг ерээл даа.

Хун шубуун, хабшаахай, сурхай шэнги хэдэн тээшээ жүдэхэнгүй, эбтэй зөтэйгээр, нэгэн ханалтайгаар үхибүүдээ хүмүүжүүлэл!

Д. ЭРДЫНИЕВА.

Хэдэн арбаад жэлэй туршада хүдэлжэ байһан хүгжэлтөөрөө үетэниһе гээгдэнэн үлбэр бөөтэй үхибүүдые хургадаг Михайловкын хургуули энэ жэлһээ хаагдаба. Энээнэй дүнгөөр хургуулида хүдэлжэ байһан 42 багшанар ажалгүй боложо, Зэдын аймагай - 28

ХААГДАХА ТУЙЛДАА ХҮРӨӨД...

Захаамнай 34 үхибүүд хургуулигүй үлэбэ... Энэ багахан тосхоной ажаһуушта булта тус хургуулийн багшанар, хурагшад лэ ха юм. Хургуулийн байшаншье хоохоржо, хурагшадшье гэр гэртээ тараа. Юрын хургуулида ябажа шадахагүй эдэнэр хаана ошожо, хуралсалаа үргэлжэлүүлхэнэ гээшэб? Эдэнэй хуби заяанай ерээгүй тухай хэн бодохоб?

Эндэ хүдэлжэ байһан 42 багшанарай оройдоол 8-ниинь ажал олоо. Районой эрдэм хуралсалай управлени тус хургуулийн хурагшадтай түрэлхидтэй. хурагшадтай сугларжа хөөрөлдөө үнгэргэхэнэй һүүлдэ эндэхи үхибүүд юрын хургуулинуудта орохо гэхэн шийдхэбэри абаа. Хурагшадтай олонхи түрэлхид; үхибүүднай юрын хургуулида ябажа шадахагүй, өөһэдын үетэд тэдэниие гомодохоо, гэзаашалха гэжэ айна. Энэ хургуулийн хаагдахада, хэцэ ямар туһа, нэмэри болоо юм, мэдэхын аргагүй. Хаахын урда тээ энээн тухай һайсе бодомжолоо үзэхэл байгаа.

Н. ШАГДУРОВА.

Захаамин.

Улаан-Үдэн Ойкубры районной 47-дохи дунда хургуулийн хургуулинуудай хурагшадтайгаа эрдэм мэдээлээр, журамаараа онсо шалгардаг, һайн хургуули гэжэ суурхадат. Хургуулийн багшанарай болоо түрэлхидэй коллектив хуралсалай шэнэ жэлые һайн бэлэдхэлтэйгээр, утгаа. Манай фотокорреспондент **С. Бадуев** энэ хургуулийн 1-дэлгэ класста орохон эдир басагад, хүбүүдэй хэшээл дээрэ энэ зурга буулганан байна.

Уншаа, дуулаа нэн гүт? УТЫРЖЭЛ БАЙНАБДИ

Россин премьер-министрэй орлогшо Яровой мэдэрхэнэй ёһоор, засаг баряшадай үгытэй гээд тоолодог хэмжээнһээдоодо хэмжээндэ 47 гаран миллион хүн ажаһуужа байна. Панхарууталга тухай Хуулийн баталагдаад байгаа хаань, олон предприятинууд хаагдажа, ажалгүйшүүл улам олошорхо. Энэ ушарта байдал улам муудаха гээд Яров онсолон байна.

ДЭМЖЭБЭ

Мүнөө жэлдэ Россин бага сагаар амидархын тулада Уласхоорондын валютын жасаһаа 6,8 миллиард доллар урьһаламжа үгэхэ ябадал дэмжэнэбди гэжэ Лондоной "Таймс" нонин мэдүүлнэ. "Россида тогтохон экономическа байдалье хараада абаха болоо хаа, энэ тон бага мүнгэн ааб даа. Чечнядахи дайнда гаргашалагдаһан мүнгэн дүтэрхыгөөр эды шэнээн болоно", - гээд газетэ соо онсологдобо.

УЛАМ ЫҮЖЭРӨӨБЭ ГҮ?

Россида мүнөө ябуулагдажа байһан үмсэлэлгын политика тон ехэ һэжэг түрүүлнэ гэжэ немец "Франкфуртер альгемайне" нонин соо бэшэгдэнэ. Бүлэг шэнжэлэгшэ-экономистнуудай ханамжаар энээнэй хойшолон юун бэ гэхэдэ, гэмтэ ябадалнуудай олошоролго, экономикын болон обществын тэнсүүригү бололго мүн.

Гүрэнэй зөөрийн түлөө мүнөөнэй шэнэ баяшуул, урданай дээгүүр зарим хуугаашад гэмсэнэ. Харин ваучерай эзэд болохон 148 миллион юрын зон гайхан хаража байһан гэршэнэр болохон байна гээд эдэ экспертүүд тоолоно.

НЭГЭЛ ШАЛТАГААНТАЙ

Гэнэ усалһаа, Эдэб аюулһаа, хорлогдохон, санхатаһанһаа боложо, зоной наһа баралга Россида эрид олошорбо. 1991 ондо Советскэ Союзда 100 мянган хүн бүхэндэ 141 хүн наһа бараһан байдаг наа, 1994 ондо 236 болобо. США болон Баруун бусад оронуудтай сасуулха болоо наа, Россида орходоо, хосорогшодой тоо хоёр дахин үсөөн байха юм.

Байдал муу байна. Жэшээлхэдэ, Россида үдэр бүхэндэ дунда зэргээр хоёр сорго эбдэрнэ, хахарна, долоон хоног соо нэгэ удаа ниитын транспортна нэгэ усал болоно, һара соо нэгэ удаа промышленностьда иймэ юумэн ушарна, бүри ехэ, горитой усалнууд хахад жэл соо нэгэ дахин болоно.

"Эдэ бүгдэ нэгэл шалтагаантай. Тэрэн хадаа экономическа уналга бшуу", - гэжэ "Вашингтон пост" нонин онсолно.

Үнгэтэ юртэмсын

нюусанууд

ШУЛУУ

СУГЛУУЛЖА БАЙБА

Нэгэ залуу шахтёр мэргэжэлтэй бельгиец өөрынгөө гэрий сонгодог шагаан гэхэдээ, одоол гайхаба. Ямаршьеб "уфонавт" гэрэйн арадаа хорёо соо ороод, шулуунуудые суглуулжа байба. Тэрэнэй ажалы дүүргээд, хүнэй гарахын аргагүй хана тээшэ ошохыень амаа ангай хараба.

Тэрэ "уфонавт" ханада дүтэлөөд, тэрээн өөдэ һанаа амарханар алхалаад, удангүй сааналһа ороһобо. Тийхэдээ хүндэл ади абалтай мэтээр ехээр гайханан залуу хүбүүндэ харагдаба. Тэрэнэй харагдаһан болиһонтой һүүлдэ үни болонгүй, ямаршьеб ИЛО дээшээ дэгдээ юм гээд хэлбэлдээ мэдээсэгдэнэ.

(Нонинһоо абтаба)

АГУУ ИЛЛАЛТЫН
50 ЖЭЛ

“ХАРАТАН
ДАЙСАНАА
АРАЖАРХЁОД...”

Юнэ дахин шархатажа, госпиталь болон медсанбалуудта хэвтээ. Аргалуулһанайнгаа удаа хайшань захирнаб — тийшэл ошодог хааб даа.

Хэды зүрхэтэй, шадабаритай, оролдосотой, шэрхишье наа, бээдээ ехэ анхарал хандуулмаар хөөрөөж ууража байдаггүй, номгон зантайхан, һайн һанаатай хүнийе шэнэ командирнууд хаанаһаа абаһаар ажаглаадхихаб даа. Арай гэжэ тагилсаһаар байгараа баһал шархаташоо гүбэ.

Стара Руссадашье, Киевташье, Бела Церковь, шадаршье, Белоруссидашье, Зүүн Пруссидашье, Вешрише сүлөөлэлсэхэдөө Карпадай хадануудташе ошолой мэргэн буудалгаараа дайсадые хороожол ябаа. Мариупольска, Хинганска 221-дэхи Суворовой болон Улаан Тугай орденуудтай стрелково дивизийн командир В.Н.Кушнаренко үгһэн саарһатай, Ехэ Хинганһой хормойдо С.Д.Номоконов дайгаа дүүргээ бэлэй.

“1945 оной август соо Забайкалийн фронтын бүридэлдэ байхадаа, мэргэн буудалга С.Д.Номоконов Квантунска армийн 8 солдат болон офицерые усадхаа.

Фронтые командалагшын захиралтаар С.Д.Номоконовто, тайгын ангуушанда гэжэ нэрлэгдэһэн мэргэн буудалгшын 24638-дахы дугаарай таба хүрэдэг, дурамбай, морин үртэбэ.

“Дайнай баатарые гүрэнэй хилэ дээрэ һаатуулангүй гаргахые гуйгдана” гэжэ тэрэ справка дээрэн бэшээтэй байһан.

Михаил Матуковский, Демьян Бедный, Сергей Михалков, Василий Лебедев-Кумач гэхэ мэтшээлэн Советскэ Союзай ехэ ехэ поэтууд, бэшээшэд Тогоон Санжйев Семен Данилович хоёрто шүлэг, поэмэнүүдэ зорюулан байдаг.

1942 оной июль һарада “Фронтовая иллюстрация” һонингой 14-дэхи дугаарта Семен Даниловичай дүрэ доро В.Лебедев-Кумач иимэ удхатай шүлэг бэшээһэн байгаа.

Мэргэн буудалгшын мастер Муухай фашистнуудые хоодагша Ямар шаданар гартайбта? Ямар хурса нодэтэйбта?! Большевингай тэсэбэри шэнгээһэн Баатар хүбүүн байгаалта! һомон бүхэнэйтнай эдэлээнһээ һаладаг байгаал дайсан. Эхэ оройнгоо захиралтые Эрхимээр дүүргэжэ ябанат. Эльгэдүүлэн бүдэрүүлһэн нохосуудтай Илалтыннай үдэрые дүтлүүлэнэй! Мүн фронтын “За Родину” һонингой 1942 оной ноябрийн 3-най дугаарта Сергей Михалков иимэ мүрнүүдые суута мэргэн буудалгада зорюулан байдаг:

Хаанаһаабишн нүхэр? Холоһоол хаш даа Хүдэлмэришэ хүдэр гарыешни, Хурса нодыешни харахада Дархан лэ сохом байлтай. Эрмагай эзэлһэн газарһаа Ерһэн байжа болоол хаш. Дүтлөөд хуугыш, тамхилаял! Нээрээшье, гэртээ ерһэн саһаа Семен Данилович гар хоһон хуутагагүй, Зугалайнгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо барилгашадай бригадада хүдэлһэн гэшэ.

Хоридохи зуун жэлэй эхиндэ түрэнһэн Семен Данилович Номоконов персональна пенсия абадагыше наа, далан гурба наһатайдаа хүхөөр бүхөөр барилһан зандаа хүдэлжэл ябаа. Ажалайнгаа пост орхингүй, ёһотойл солдат шэнгээр 1973 оной зун наһанһаа нүтшөө бэлэй.

Т.ЛАМБАЕВ.

АЛЕКСЕЙ СОЛХОНОВОЙ
ДАЙШАЛХЫ ЗАМ

1982 оной зун манай худа Алексей Тимофеевич Солхонов, тэрэнэй хүрэгэн, манай хүбүүн Бэлиг Гомбоев, бэри Людэ, зээ басаган Оля гэгшэд “Москвич” тухэлэй автомашинаар айлашда буугаа бэлэй. Би тэдэнээрээ 5-6 хоногто Алханын аршаанда амарха зуураа, аша шэмэтэ, бодос ехэтэй нютагайнгаа аршаанай тунгалаг агаарта ехэл тааража байгаад, бусаа бэлэйбди. Тиихэ зуураа, манай худа Алексей Тимофеевич дайнда ябаһан, хэдэндахин шархатаһан, мүн нютаг тухайгаа тодорхойлон иигэжэ хэлээ бэлэй:

- Манай Хэжэнгын аймагай Загата хадаа бидэнэй ажаһуудаг, сэбэр тунгалаг агаартай нютаг, хүн зониинь тэнюун. Абари зангаар адли тэгшэ зон Загата тосхондо ажаһуудагбди.

Гушаад оной эхиндэ эндэмнай “Улаан таряашан” колхозой тогтоходо, бишье залуу наһанай зол жаргал эдлэжэ, эмниг моридые хургажа, добын нааданда үдэшэ бүри үлэнгүй ябадаг бэлэйб. Тиигэхээр байтарнай 1941 он гаража, Агууехэ дайнай эхилхэдэ, нютагай хүбүүд Эсэгэ ороноо хамгаалхая дайнда мордоо хэмди. Тиихэдэ залуу ябагдаа, -гээд һанаата болоно. Алексей Тимофеевич Солхонов һаял хори наһа хүсэхэн, түлэгэршэ дундаа, үетэн нүхэдтгээ хамта Эхэ ороноо хамгаалхая сэрэгэй албанда татагдан мордоһоц байгаа.

1942 оной февраль һараһаа эхилээд, намар болотор сэрэгэй бэлэдхэлэй хургуули хэжэ дүүргээд, октябрийн 28-да Сибирьһээ шэнэ сэрэгшэдэй Череповец хотодо ерэхэдэнэ Түбэй фронтын бүридэлдэ оролсоһон байгаа.

Алексей Тимофеевич хөөрөөгөө иигэжэ үргэлжэлүүлнэ:

- Великие Луки хотые сүлөөлхын түлөө шанга туладаан болоо бэлэй. Би тиихэдэ байлдаанда түрүүшынхиеэ хабаадаа хэм. Пулеметчик ябааб. Манай расчет дайсание яһала хосороогшо бэлэй. Фашистнууд довтолгодоннай үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсээ һэн. Тиихэдэ дайшалхы олон нүхэднай баатарай үхэлөөр тэндэ унаа бэлэй. Хүсэ шадалтай, омог дорюун, хүсэл зоригтой залуу хүбүүд һэн, -гээд, Алексей Тимофеевич түр зуура дуугай болоно.

- 1942 оной декабрь һарада түрүүшынхие шархатаад, 1077-дохи полевой госпитальдо аргалуулһанайнгаа һүүлээр Смоленскэ дивизийн 932 стрелково полкын бүридэлдэ орожо, Смоленск хотые сүлөөлхын түлөө болоһон хатуу шэрүүн тулаанда хабаадалсаб. Мүн 1943 оной мартын дүрбэндэ хоёрдохиёо шархаташооб. Аргалуулжа дахин хүл дээрээ бодоод, Орловско-Курска дүхэригэй агууехэ байлдаанууда туладааб, -гэжэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. - Манай расчет дайсанай сэрэгшэдэй олон тоото довтолгоннуудые сухарюулан, шархатаһан нүхэдтөө түрүүшын туһаламжа үзүүлжэ, эзэлэн абаһан газараа алдангүй туладаа хэмди. Би өөрөө баһал шархатаһаншье наа, байлдаанай замхатар пулемедоо орхөөгүй бэлэйб. Тиихэдэ би Дайшалхы Улаан Тугай орденээр шагнагдаа хэм. Дахин госпитальдо орохо баатай боложо, шархынгаа эдэгэнэй һүүлээр 56-дахы гвардейскэ дивизийн 254-дэхи стрелково полкын бүридэлдэ ороод, Ельня хотые сүлөөлсөө хэм. Тиихэдэ шэнэ зоригто баатаршалгаараа суурхалһан Александр Матросовтой нэгэ полкдо алба хэһэн байгааб. Тэрэниие нүдөөрөө хараагүйшье наа, суг алба хэһээрэ омогорходогби.

Тэрэ үедэ А. Т. Солхонов старшинагай нэрэ зэргэтэй санитарна инструктор ябаа. Тиихэдэ, хоёр туһаламжага хамта аадар мэтэ адхаржа байһан һомоннуудай, бомбын, снарядай тэһэрээн соогуур шархатаһан сэрэгшэдтэ түрүүшын туһаламжа үзүүлээд, мүлхижэ, шэрэжэ ябаад байлдаанай боложо байһан газарһаа холодуулан гаргадаг байгаа.

1944 оной январийн 30-да болоһон нэгэ байлдаанда Алексей Тимофеевич дүрбэдэхие шархатаад, госпитальдо аргалуулжа гараад, Прибалтийска фронтын 171-дэхи стрелково дивизийн 713-дахы полкын бүридэлдэ албая үргэлжэлүүлхээ эльгээгдэһэн юм. Ельня шадарай туладаан тиихэдэ үргэлжэлһөөр байба. А. Т. Солхонов тэндэ табадахия госпитальдо аргалуулаад, мүн лэ тэрэл хоёрдохи Прибалтийска фронтынгоо 3-дахы Армиин бүридэлдэ орожо, Вышний Волочек хотодо дүрбэн һарын турша соо дунда шатын командирнуудай курсад аһураад, младше лейтенант нэрэ зэргэтэй болоод, тэрэл армийн 20-дохи танкова корпусой дэргэдэ моторизованно десантна сэрэгэй автоматчигуудай взводой командиараар томилогдон байба.

1945 оной эхин багаар ээлжээтэ нэгэ довтолгын үедэ тэрэнэй хажууда томо бомбын тэһэрхэдэ, агаарай долгиндо сохюулжа, мэдэрэлгүй унаһан байгаа. Хэды саг соо хэбтээ юм, өөрөө мэдэнгүй. Байлдаанай газарта алуулан зониен хүдөөлүүлхээ суглуулжа ябаһан сэрэгшэд мэдэрэлгүй хэбтэһэн Алексей Тимофеевичые оложо абарһан байба. Госпитальдо тэрэнэй хэбтэхэдэ, инвалид болоо гэжэ врачнууд шийдхэһэн юм. 1945 оной апрелин 16-да нютагаа бусажа ерһэн байгаа.

Алексей Тимофеевич Солхонов хоёр жэл хахад дайнай гал дүлэн соогуур гаралсажа, таба дахин шархатаһан, дайнай инвалид болоод, Загата нютагаа бусаа. Долоон үхибүүдэй эсэгэ, олон аша зээнэртэй, найман жэл зоотехнигээр болон районой бэлэдхэлэй контородо хүдэлһэн намтартай.

Алексей Тимофеевич Солхоновой дайшалхы замай гэртэ - дайшалхы Улаан Тугай, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Агууехэ дайнай 1-дэхи шагын орденууд, хэдэн олон медальнууд болоно.

Агууехэ Илалтые шэрээлсэһэн сэрэгшэ Алексей Тимофеевич Солхоновто, гэр бүлэдэнэ, аша, гушанартань амгалан байдал, элүүр энхые хүсэбди.

Д. ГОМБОВ,

Россин Журналистнуудай холбоонэй гэшүүн.

Агын округой Үзөөн хуурин.

АЛЕКСЕЙ ОВЧАРЕНКО Закаменск хотын хүүгэдэй спортын хургуулида эдэбхитэй тренер Сергей Васильевтай хутэлбэри доро хорилго хэжэ, архан бээлэйн нюусануудтай тангилсаа хэн.

Дунда хургууля дүүргээ, Бурядай багшанарай институтта хурахадаа, уласхоорондын классай спортын мастер Валерий Стрельниковэй харуулан доро мэргэжэл шадабаряа мүлжэ, СССР-эй спортын мастер болоһон байгаа. Физическэ культурын факультет түгэсхэжэ, физкультурын багша болон боксоор тренерэй мэргэжэлтэй болонхой.

А. Овчаренко эдиршүүлэй, залуушуулай болон эрэнүүлэй дунда боксоор Буряад Республикын түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөндэ оло дахин илажа, чемпион болоһон байха юм. Гадна тэрэ зоньд чемпион болоһон, мүн бүхэроссин, бүхэсоюзна болон уласхоорондын ехэ ехэ мурьсөөнүүдтэ илалта туйлаһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын эрхим боксёр А. Овчаренко. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Футбол

"ИМПУЛЬС" - ЧЕМПИОН

Клубай командануудай дунда футболлоор республикын түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөн дүүрбэ. хүүлэй уулзалгануудта илангаяа шанга тэмсэл боложо, али командын илажа гараха байһаниинь мэдэгдэхээс бөлөөд байгаа. Гэбэшье "Импульс" команда 39 очкотойгоор түрүү нуури эзэлжэ, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

хүүлэй гурбан жэлэй туршада республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, байгша ондо кубогаар шагнагдаһан "Мотор" команда мүн лэ эды очкотойгоор хоёрдохи нуурида гараха баатай

болоор. 34 очкотой боксоор транспортын "Локомотив" гурбадахи шатын дүш шагнагдаһан байна. Алс спортын клубай футболлоор Гусиноозерскын "Шахмат" авиационно үйлдэжэ нэгэдэлэй "Забайкалец" эрхим зургаанай тоодо олоно. Онохойн "Восход" заводой "Стекольный" комбинатай "Пионер" хүүргын түмэр хэргэжэ заводой "Металлист" Сибирийн технологический университетэй болоһон команданууд дунда нууринуудта гараба.

Б.М. ЖИЖИ

МЭРГЭН ХҮБҮҮДЭЙМНАЙ АМЖАЛТАНУУД

Республикымнай бэлигтэй хур харбагшад үнгэрэгшэ зун хайн дүнгүүдые харуулба. Онсолбол, август харын эхээр Валерий Лысенко Бальжинима Цыремпилов хоёр Росси гүрэнине Индонезидэ үнгэргэгдэһэн дэлхэйн чемпионатта түлөөлөө. Харин Зоригто Манханов Англида залуушуулай хоорондо үнгэргэгдэһэн Европын чемпионатта хабаадахадаа, онсо шалгарһан байна.

Индонезидэ мурьсөөнэй эхилхын урда тээ Бальжинимын номо годли хулгайда орожо, ехэ тодхор татаа. Зүгөөр Бальжинима час хахадай турша соо шэнэ номо годлидоо дадажа, мурьсөөндэ хабаадаба. Тиигэбэшье Бальжинима эрхим гүшанай тоодо ороо. Валерий Лысенко дэлхэйн эгээл суута мэргэшүүлнүүдээр ана-мана тулалдажа, 12-дохи нуури эзэлэе хэн. Тиимэһээ Россин гурбан хүбүүд хойто жэлэй июлийн 19-һөө августын 7 болотор үнгэргэгдэхэ Олимпийн наадануудта хабаадаха эрхэтэй болобо ха юм.

Лондондо үнгэргэгдэһэн Залуушуулай дунда Европын чемпионатта удаадахи Олимпийн наадануудай кандидатууд сугларба. Тэндэ 1977 онһоо хойшо түрэхэн эдиршүүл мурьсөө. Манай республикын залуу мэргэн Зоригто Манханов Россин суглауулагдамал командада

оруулагдажа, гүрэн түрээс түлөөлөө.

Мурьсөөнэй түрүүшын үдэр Зоригто 72 годлиёо табихадаа, эрхим харбагшадэй бүлэгтэ орожо, саашаа харбаха эрхэтэй болобо. Хоёрдохи үдэртэ Зоригто хахад финалда илалта туйлажа, Ярославска областин Рыбинск хотын Илья Крундышевтай финалда гараба. Финалда гурбан туршалгаһаа арай гэжэ чемпион элирээ. хүүлшын туршалгада адли "юһэнүүдые" харбахадаань, судья шугамаар хэмжэжэ үзөөд, Крундышевтай годли түбтөө нэгэ миллиметрээр дүтэ байба гэхэн шийдхэбэри гаргахадань, нютагаймнай хүбүүн хоёрдохи нуури эзэлбэл даа. Тиигэбэшье хаа, иимэ ехэ мурьсөөнэй мүнхэн шанга хүртэхэ гэсэхэ ехэ амжалта ха юм.

Зоригто тухай тобшоор хөөрэбэл, Улаан-Үдэ хотын 3-дахи лингвистическэ гимнази дүүргэжэ, шалгалта гараад, Америкын Холбоото Штадуудта англи хэлэ гүнзэгыгөөр судалхаяа эльгээгдэһэн юм. Тэндэ Миссисипи штатай Колорадо хотодо хорилго хэжэ, бэлиг шадабаряа улам мүлбэ.

Зоригто гэр бүлэ соогоо 4 хүүгэдэй эгээл ахань юм. Мүнөө зун Европын чемпионатта бэлдэхэл хэжэ байха зуураа, Москвагай станок бүтээлгын институттай экономика факультедэй оюутан боложо ороо. Зоригто национальна спортын зүйлнүүдэй тусхай хургуулийн хурагша болоно (директорынь К. Улаханов). Тренернүүдынь Софья Гомбоевна болон Леонид Ширапович Халудоровтан юм. Эдэ тренернүүд мүнөө Зоригтын дүү хүбүүе - Чимидые хурган хоризо захалба. Эдир хүбүүн тренернүүдэйнгээ найдал түрүүлэ.

Валерий СЫДЕЕВ.

ДААМ АМЖАЛТАНУУД ҮРГЭДЭГ ЛЭ!

Росси дотор түрүүшын хүдөөгэй шатар болон даамай клуб хэдыхэн жэлэй урда тээ Хэжэнгэдэ нээгдэжэ, нютагаймнай хүбүүн Цыбаан Балданов директорээрнь томилогдоо бэлэй.

Бээр набтархан, зоринон хэрэгтээ заатагүй хүрэдэг Цыбаан ехэ гэр бүлэдэ түрэхэн. Эсэгэ Цырендоржо Бадмаевич эхэ Гүнсэн Бадмаевна хоёрын аяар арбан үхибүүдые хүмүүжүүлэн үндылгэһэн намтартай.

1979 ондо Цыбаан Хэжэнгын дунда хургуули дүүргэжэ, багшанарай дээдэ хургуулийн ф и з и к о - м а т е м а т и к ы н факультеттэ хурахааа ороһон юм. Дээдэ хургууляа түгэсхэнэйнгөө удаа сэрэгэй албанда ябажа ерээд, Яруунын болон Хэжэнгын аймагуудай хургуулинуудта багшалаа. Сулхарада багшаар хүдэлжэ байха үедөө Цыбаан тэндэхи хургуулида даамай секци нээжэ, олон үхибүүдые урмашуулан юм. Тэрэ үедэ Хэжэнгын аймагай шатар болон даамай клубуудай хүтэлбэрилэгшэ байһан П. И. Ильин Цыбаание бэрхэ эмхидхэгшэ гэжэ ойлгоод,

Хэжэнгэ уриһан байгаа. Удаань Цыбаан Балданов, П. И. Ильин, В. Ц. Дашинимаев, А. Д. Бальчинов, мүн С.Д. Намсараев С. В. Мантуров хоёрой (Эрдэм хуралсалай министерство, Залуушуулай хэрэгүүдэй комитет), М. Б. Митыпов (спортын талаар республиканска түб) гэгшэдэй эдэбхи үүсхэлхээ, оролдологоо дуудыдажа, Хэжэнгэдэ хүүгэдэй шатар болон даамай клуб нээгдэе хэн.

Клубай мүнхэлхэн жэлдэ аяар 250 үхибүүн хуралсалайнгаа хүүлээр тишэ ерээжэ, спортын эгээл үнинэй зүйлэй нюусануудтай тангилсажа эхилбэ. Тиин 1991 ондо түрүүшын дүнгүүд харагдаба. Онсолбол, Люда Дампилон 1-дэхи разрядай норматив дүүргэе, Бальжинима Галсанов республикын ВДФСО-гой чемпионат шүүгээ. Удаадахи жэлдэнь Люда Россин чемпионатта түгэсхэлэй нааданда хабаадажа, спортын мастерта кандидаттай нэрэ зэргэдэ хүртөө хэн. Тэрэхэнээ хойшо хэбэд номхон Хэжэнгымнай талаһаа разрядтайшуул, спортын мастерта кандидатууд олоор гаража эхилээ бэлэй. Эгээл хайн

дүнгүүдые нь тэмдэглэбэл, 1992 ондо Даша Дугаров спортын мастерта кандидат болоо. 1993 ондо Зориг Батомункуев кадэүүдэй хоорондын дэлхэйн чемпионатта хабаадахадаа, 2-дохи нуури эзэлэе. Харин Люда Дампилон дэлхэйн мурьсөөндэ 3-дахи нуурида гараа. хүүлээрнь Чингис Бальжинимаев, Эрдэни Дугаржапов, Мэргэн Жалсанов, Бэлиг Цыдыпов, Герман Ширапов, Рампил Рыгзенов гэгшэд яһала амжалтануудые туйлаа. Хэжэнгын эдир даамшад Цыбаан Цырендоржиевич багшатааа Челябинск, Чебаркул, Москва, Кемеровэ, Прокопьевск, Улаан-Үдэ болон бусад хотонуудай мурьсөөнүүдтэ хабаадахадаа, бүри адангүй шангай нууринуудые эзэлдэг байба. Мүнөө жэл Москвада үнгэргэгдэһэн Россин чемпионатта хабаадахадаа, Герман Ширапов, Зориг Батомункуев, Люда Дампилон гэгшэд омогорхоомор дүнгүүдые туйлаа бэлэй. Эдэ нэрлэгдэһэн хүбүүд даамаар иимэ дүнгүүдые харуулаа. Харин шатаршад баһал миин

байгаагүй.

Клубай нээгдэһэн түрүүшын жэл аяар 11 үхибүүн 1-дэхи разрядтай норматив дүүргэе хэн. Гадна тус клубта бүһэтэй-шүүлэй хоорондо шатараар мурьсөөнүүд үнгэргэгдэдэг болоо бэлэй. Эдиршүүлэй дундаһаа Солбон Дарибазарон, Арюна Аюшеева, Максим Одоев, Булат Аюржанаев, Бэлигма Ламханова, Женя Доржиев гэгшэд бүхэроссин болон республикын мурьсөөнүүдтэ яһала илалта туйлаа хэн. "Шулуутай-94" гэдэг Ага нютагта үнгэргэгдэһэн ехэ мурьсөөндэ Хэжэнгын команда онсо шалгарһан байгаа. Тэндэ манайхид уласхоорондын мастер Тимур Ивановтой сеанс наадажа, сугларагшадые ехээр хужарлуулан юм. Удаань энэл командамнай Гусиноозерск хотодо В. Ринчиновэй дурасхаалда үнгэргэгдэһэн мурьсөөндэ баһал илажа, багшала баясуулаа бэлэй.

Бүлэг тренернүүдэй, директор Цыбаан Цырендоржиевичай оролдого гаргажа байгуулан клуб мүнөө үедэ хаагдааар хараалагдажа байна. Хаягдаһан подвалыё гоё хайхан

клуб болгожо шааргаар тренернүүдэй хэһэн ага хайратайла байна даа. Эхэ үхибүүдэй сүлөө саглаһан эзэлжэ, тэдэниие эдэ юумэнһээ зайсуулан, хүргэнэ ха юм.

Түгэсхэлдэнь Цыбаан Балдановтай захяагаар жэлнүүдтэ шатарай шадахаараа туһа хүртэ эмхинүүдтэ гүнзгий хүргэнэбди. Тэдэниие нэрэ ТОО "Дорж" (С. Доржиев), Бальжировуудай "Най" гэхэн байсан, ВПУ-35 (Рыбдылов), "Хэжэнгэ" (Хэжэнгын 1-дэхи ба 2-дунда хургуулинууд, Хэжэнгэ лицей, РТМО, Батаман Дылыковэй, Зориг Тушанба Баир Тогмитовой толгой ажыхинууд. Гадна Цыбаан Цырендоржиевичай "Хэжэнгэ" гостиницын директор Елаевада онсолон бэй хүргэхэ гэжэ дамжуулаа.

Бидэ Цыбаан Цырендоржиевичай эрхилхэн хэбэ урагшатай ябажа, Хэжэнгымнай шатаршад, даамшад болон бэлэ гэжэ үрээһэнбди.

Б. БУЛАГАЙ
Хэжэнгэ нууриин.
(Гонорарыень Дажан Халпорой субаргын баримт дамжуулаба).

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАНШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИПЖИГОВ Б.М.Ж. (харюусалгата секретарь), ПИМАЕВ П. И. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИИТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор), РИИЧИНОВ С.Д. (редакторай орлогшо), САМБЯЛОВА Т.В.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23. "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4327. Хэблэлдэ тушаагдаһан цаг 18.30

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдэ. Директорайнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ №196

Редакциын телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариатай - 2-60-91, гаднын итнйтын-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соётой, эрдэмэй болон хургуулинуудтай - 2-60-81 (даагшань), 2-57-63, олонитнын хүдэлмэрийн ба мэдээлэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76, Мэдицинскэ - 2-66-76, корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтерн - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.